สรุปประชุมกลุ่ม 2

ความผันผวนของราคาพลังงาน-ปัญหาโลกร้อนประเทศไทยจะรับมืออย่างไร?

การประชุมมีผู้นำเสนอบทความจำนวน 3 บทความ มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 143 คน และมีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็นจำนวน 10 คน โดยมีประเด็นการนำเสนอและข้อคิดเห็นดังนี้

ทางเลือกด้านพลังงานและนโยบายการลดภาวะโลกร้อนของไทย

- ภาคพลังงานมีสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง (ร้อยละ 56) จึงมีศักยภาพและเอื้อต่อการลดก๊าซเรือนกระจก จากมาตรการต่างๆ ที่สามารถดำเนินการได้ในภาคการผลิตไฟฟ้า อุตสาหกรรม และขนส่ง ในปี 2554 โดยมีเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกลงประมาณร้อยละ 16
- ศักยภาพของการลดการใช้พลังงานและก๊าซเรือนกระจกอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และต้นทุนต่ำ คือ การลดความต้องการใช้พลังงาน (Demand Side Management) โดยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานที่ End Users แทนเน้นที่การจัดหาและการผลิตพลังงาน (Supply Side Management)
- พลังงานที่ใช้ทดแทนพลังงานฟอสซิลที่ประเทศไทยมีศักยภาพ ได้แก่ พลังงานฐานชีวภาพ ซึ่งประเทศไทยยังมีปัญหาด้านวัตถุดิบที่ขาดความแน่นอน มีต้นทุนการผลิตสูง ดังนั้นพลังงานนิวเคลียร์จึงอาจเป็นทางเลือกหนึ่งในแผนกำลังการผลิตไฟฟ้า 2550 – 2564

พลังงานทางเลือกกับภาคการเกษตร

- การส่งเสริมและพัฒนาเชื้อเพลิงชีวภาพ ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อการใช้ที่ดินในการเพาะปลูก ซึ่งอาจนำไปสู่การแย่งชิงทรัพยากรที่ดินเพื่อการผลิตอาหารและอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และอาจสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (จากการใช้ปุ๋ย/ใช้สารเคมีทางการเกษตร/การใช้น้ำ)
- ต้นทุนการผลิตจากพลังงานฐานชีวภาพต่ำกว่าต้นทุนการผลิตจากเชื้อเพลิงฟอสซิล และสามารถลดก๊าซเรือนกระจกได้จริงหรือไม่ ในกรณีที่มีการบุกรุกพื้นที่ป่า/พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อปลูกปาล์มอาจเป็นการเพิ่มปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- การพัฒนาพลังงานฐานชีวภาพขึ้นกับนโยบายของภาครัฐเป็นสำคัญ
- การพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ควรมีการส่งเสริมระบบเกษตรชีวภาพสำหรับพืชพลังงานและระบบเกษตรผสมผสานระหว่างพืชพลังงานและพืชอาหาร
- ส่งเสริมการจัดการทางโลจิสติกส์สำหรับพลังงานชีวภาพที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดเสถียรภาพในการพัฒนาพลังงาน

- ต้องมีองค์กรในการเชื่อมประสานนโยบายด้านพลังงานและการเกษตรในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น
- ในปัจจุบันมีความไม่ชัดเจนในการแบ่งปันผลประโยชน์และโครงสร้างราคา จากราคาน้ำมันและราคาวัตถุดิบ

สิทธิและภาระความรับผิดชอบในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของไทย

- การคำนวณภาระความรับผิดชอบในระบบกลไกการพัฒนาที่สะอาดในปัจจุบันใช้หลักการที่คิดจากฐานการผลิต (production based) ทำให้เกิดปัญหาการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตจากประเทศกลุ่ม Annex I ไปสู่ประเทศ Non-Annex I นำไปสู่ความไม่เป็นธรรมของกลไกการพัฒนาที่สะอาดในปัจจุบัน
- แนวทางการแก้ไขปัญหาสามารถกระทำได้โดยการคำนวณภาระความรับผิดชอบจากสัดส่วนผู้ถือหุ้น (ownership based) ซึ่งสามารถแก้ปัญหาการย้ายฐานการผลิต และกระตุ้นการใช้เทคโนโลยีที่ดีในการจัดการก๊าซเรือนกระจก แต่ปัญหาคือการขาดข้อมูลผู้ถือหุ้นที่แท้จริง และถ้าผลิตเพื่อตลาดภายในประเทศ ภาระของประเทศนั้นจะต่ำกว่าที่ควร แต่การคำนวณภาระรับผิดจากฐานการบริโภค (consumption based) เป็นการแก้ปัญหาของทั้ง production based และ ownership based โดยการคำนวณจากฐานการบริโภคเป็นการคำนวณจากการบริโภคสุทธิที่ไม่คำนึงถึงแหล่งการผลิต ดังนั้น ประเทศผู้บริโภคจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการผลิตสินค้าที่สูง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีในการลดก๊าซเรือนกระจก
- ในอนาคตหากมีการใช้การคำนวณภาระความรับผิดจากฐานการบริโภค อาจนำไปสู่การทำฉลากคาร์บอน (carbon labeling) เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค และอาจใช้เป็นข้อกีดกันทางการค้า

ข้อสังเกตจากที่ประชุม

- ในกรณีที่คำนวณภาระความรับผิดชอบจากฐานการบริโภค อาจนำไปสู่การซื้อ-ขายสินค้าในตลาดมืด
- การพัฒนาพลังงานทดแทนจุดที่เหมาะสมควรอยู่ที่ไหน และควรคำนึงถึงความซ้ำซ้อนของการใช้งบประมาณในการพัฒนาและการจัดหาพลังงาน
- นโยบายด้านราคาของพลังงานทดแทนควรเป็นไปตามกลไกตลาด แต่ภาครัฐอาจให้การสนับสนุนในระยะแรกของการพัฒนาพลังงานทดแทน